**Arvio lähetystön tarpeellisuudesta Afganistanissa ottaen huomioon sen aiheuttamat kustannukset / ASA, POL**

Afganistan näyttelee merkittävää roolia Suomen ulkopolitiikassa. Suomen tehtävänä on vaikuttaa maan vakauteen kehityspolitiikan sekä siviili- että sotilaallisen kriisinhallinnan keinoin. Muuttoliike Afganistanista Eurooppaan on suuren luokan asia. Afganistanin alueellinen rooli on merkittävä ja sen vakaus heijastuu globaaliin turvallisuuteen. Suomen edustusto seuraa yllämainittuja asioita päivittäin ja sen rooli on ratkaiseva vakaamman Afganistanin, vakaamman alueellisen kehityksen ja turvallisemman Euroopan rakentamisessa.

Afganistanin tulevaisuus on mitä suuremassa määrin kansainvälisen yhteisön keskeisempiä asioita. Suomen valtion hallinto saa tarvittavan tiedon sekä raportoinnin että vaikuttamistyön kautta Suomen suurlähetystöstä Kabulista.

***1) Edustusto seuraa alueen turvallisuuskehitystä ja muuttoliikettä***

Suomen turvallisuuspoliittisena intressinä on vakaa ja vauraampi Afganistan. Mikäli Afganistanin hauras kehitys jostain syystä heikkenisi, olisi sillä suoria vaikutuksia globaaliin turvallisuuteen, mutta myös Suomen omaan turvallisuuteen. Ei ainoastaan ihmisvirtojen muodossa, vaan kansainvälinen terrorismi saisi enemmän jalansijaa maassa ja sen vaikutuksen tunnettaisiin kaikkialla maailmassa ml. Suomi.

Kabulin suurlähetystö seuraa laajempaa alueellista kehitystä. Kabulissa on läsnä laaja diplomaattikunta ykkössarjan diplomaatteja, mikä lisää suomalaisten vaikuttamis- ja tiedonsaantimahdollisuuksia alueella.

Muuttoliike (ja palautuskysymysten) koordinoinnin ja seurannan takia Kabulissa pitää olla paikan päällä. Suomi toimii Kabulissa ja EU:ssa osana samanmielisten maiden ryhmiä (Core group; EURINT- ja Oslo Group -yhteistyö), jotka pyrkivät edistämään toimivia palautusjärjestelyjä Afganistanin kanssa.

EU allekirjoitti 3.10.2016 Afganistanin kanssa poliittisluontoisen, nk. Joint Way Forward -asiakirjan. Suomi allekirjoitti 4.10.2016 Afganistanin kanssa yhteisen julistuksen (Joint Declaration on cooperation in the field of migration). Suomen suurlähetystö seuraa aktiivisesti paluuseen ja takaisinottoon liittyvien Afganistanin sitoumusten noudattamista käytännössä.

Suomi on sitoutunut tukemaan Afganistania kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti osana kansainvälistä koalitiota. Toiminnan tarkoituksena on vahvistaa afgaaniyhteiskunnan kehitystä siten, että maa kykenisi tulevaisuudessa kantamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan. Suomi on osallistunut Afganistanin vakauttamiseen ja jälleenrakentamiseen vuodesta 2002 lähtien sotilaallisen kriisinhallinnan, siviilikriisinhallinnan ja kehitysyhteistyön keinoin. Afganistan onkin yksi Suomen tärkeimmistä kehitysyhteistyökohteista.

***2) Kahdenvälisten suhteiden perustana läsnäolo maassa***

Suomen ja Afganistanin suhteet ovat lämpimät sekä avoimet. Vierailuvaihto on ollut asianmukaista.

Diplomaattisuhteet solmittiin vuonna 1956, mutta maiden välinen ystävyyssopimus juontaa juurensa jo vuodelta 1928. Suomi ja Afganistan solmivat kahdenvälisen kumppanuussopimuksen huhtikuussa 2013 (voimassa 2024 asti).

Suomen Afganistan-politiikkaa ohjaa myös valtioneuvoston vuoden 2014 selonteossa eduskunnalle esitetyt linjaukset. Selonteon mukaan Suomen tuki suuntautuu kolmelle pääsektorille, jotka ovat myös suoraan kytköksissä Afganistanin kriittisiin tarpeisiin sekä rauhanrakentamisen ja valtionrakentamisen. Sektoreita ovat: 1) oikeus ja turvallisuus, 2) peruspalvelujen kehittäminen sekä 3) talouden perustan kehittäminen.

Suomen Kabulin edustusto korotettiin vuonna 2008 suurlähettilään johtamaksi suurlähetystöksi. Suurlähettiläänä toimii **Anne Meskanen**. Afganistanilla ei ole Suomessa residenttiä suurlähettilästä, vaan maa hoitaa edustautumisensa Oslosta käsin.

### *3) Edustuston tärkeä rooli kriisinhallintaosallistumisen seurannassa*

Suomen panos Naton kriisinhallintaoperaatioissa jatkuu ISAF:n seuraajaoperaatiossa Resolute Support:ssa (tällä hetkellä n. 30 sotilaalla). Osallistuminen on tärkeä osa Suomen Nato-kumppanuutta ja myös transatlanttista suhdettamme. Suurlähetystön ansiokas raportointi ja vaikuttaminen ovat keskeistä operaatio-osallistumista koskevalle seurannalle ja toiminnan arvioinnille.

Lisäksi Suomi on osallistunut merkittävällä panoksella EU:n siviilikriisinhallintamissioon, EUPOL Afganistaniin, jota ollaan lakkauttamassa vuoden loppuun mennessä. Edustuston raportointi on myös tukenut tätä osallistumista.

### *4) Kehitysapu valtionrakentamisen välineenä*

Suomi on johdonmukaisesti sitoutunut tukemaan Afganistania kansainvälisissä konferensseissa; Bonn 2011, Chicago 2012, Tokio 2012 ja Lontoo 2014. Viimeisin huippukokous järjestettiin 5.10.2016 Brysselissä, jossa annoimme lupauksen tukitason säilyttämisestä lähes nykyisellä tasolla vuosina 2017-2020 (noin 30 MEUR vuositasolla). Edustusto seuraa kansainvälisten velvoitteiden toimeenpanoa maatasolla.

### *5) Aktiivinen vaikuttaminen kehitysavun tuloksellisuuteen vaatii läsnäoloa*

Suomen Afganistanin kahdenvälinen tuki kanavoidaan pääasiassa Maailmanpankin ja YK:n järjestöjen kautta. Suomi on edustettuna näiden organisaatioiden johtokunnissa / korkeimmissa päätöksentekoelimissä ja pystyy maatason viikoittaisen seurannan lisäksi seuraamaan Afganistan-toimintaa päämajatasolla.

Kahdenvälisen kehitysyhteistyön seurantaa ulkoasiainhallinnossa toteuttavat ensisijaisesti vastuuvirkamiehet Kabulin edustustossa. He raportoivat jatkuvasti kehitysyhteistyön tuloksista. Afganistanin kohdalla tämä tarkoittaa viikoittaista seurantaa ja osallistumista eri ohjelmien toimeenpanoon.

Kahdenvälinen rahoitus kohdennetaan toimijoille, joiden toiminta tukee maan kehitystä useasta eri näkökulmasta ja toisiaan täydentäen (keskiössä: tyttöjen ja naisten oikeudet, korruption vastainen työ).

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että maa pystyisi itse ottamaan vastuun omasta kehityksestään ja peruspalveluiden tarjoamisesta kansalaisilleen. Kansainvälisen tuen tarve tulee kuitenkin jatkumaan vielä pitkään Afganistanissa.

### *6) Ulkoministeri Soinin vierailu Afganistaniin vahvisti kahdenvälisiä suhteita*

Ulkoministeri Soini vieraili Afganistanissa 24 .- 26.10.2016. Vierailu suuntautui Kabuliin ja Mazar-e-Sharifiin. Vierailun tavoitteena oli tutustuminen siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan operaatioiden vaikuttavuuteen ja tapaamiset suomalaistoimijoiden sekä Afganistanin poliittisen johdon kanssa.

Lisäksi ohjelmaan kuului Naton Resolute Support (RS) operaation ja EUPOL:in johdon tapaamisia sekä tutustuminen Suomen edustuston toimintaan ja kykyyn sopeutua erityisen vaativaan toimintaympäristöön. Vierailu oli erityisen onnistunut.

### *7) Edustuston kustannukset*

Suomen edustuston Kabulissa kustannukset ovat vuosina 2009 – 2015 olleet seuraavat:

| Kabul; toteuma | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2401 Ulkoasiainhallinto | 875 197,14 | 1 719 386,93 | 2 319 358,69 | 5 093 910,46 | 3 791 164,87 | 4 052 539,38 | 2 243 400,42 |
| 2430 Kansainvälinen kehitysyhteistyö | | | | | | | 2 758 004,59 |
| 24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala | 875 197,14 | 1 719 386,93 | 2 319 358,69 | 5 093 910,46 | 3 791 164,87 | 4 052 539,38 | 5 001 405,01 |

*vuodesta 2015 lähtien edustustot turvallisuusmenot on maksettu kehitysyhteistyövaroista

Edustuston kustannuskehitykseen ovat vaikuttaneet pääasiallisesti kasvavat turvallisuusmenot, kuten esimerkiksi lähiturva. Vuodesta 2015 lähtien edustuston turvallisuusmenot on maksettu suoraan kehitysyhteistyömenoista momentilta 24.30.66. Vuoden 2016 alusta lähtien kehitysyhteistyömenoista maksetaan turvallisuusmenojen lisäksi myös kehitysyhteistyöedustustojen kiinteistöihin liittyvät menot.

Vuonna 2016 Kabulin edustuston kustannusten arvioidaan olevan noin neljä miljoonaa euroa.

Vuonna 2015 Suomen ulkomaan edustustojen kallein oli Suomen pysyvä edustusto EU:ssa Brysselissä (kustannukset 12,5 milj. euroa). Tämän jälkeen seuraavat neljä kalleinta ovat Moskova, Suomen pysyvä edustusto YK:ssa New Yorkissa, Pietari ja Kabul. Koska Suomella ei ole toista samanlaisissa olosuhteissa toimivaa edustustoa kuin Kabul, ei sen kustannuksia voida verrata muuhun edustustoverkkoon.